

Kolmen uskonnon kuuntelevaa keskustelua kirjoituksista: "Naapuri, lähimmäinen, muukalainen"

Kolmen monoteistisen uskontokunnan – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin – edustajat kokoontuivat yhteiseen dialogiin/trialogiin Helsingissä Kirkkohallituksessa huhtikuun 23. päivän iltana. Tässä muodossa jo neljättä kertaa kokoontuneessa ryhmässä pyritään edistämään uskontojen välistä vuoropuhelua tutustumalla toisten uskonyhteisöjen pyhiin kirjoituksiin ja keskustelemalla niistä ns. "Scriptural Reasoning"-lähestymistavan puitteissa. Kyseinen Cambridgen yliopiston kehittämä puolilitieteellinen uskontodialogin metodi on äskettäin saanut järjestävän ryhmän piirissä osuvan suomennosehdotuksen: Se on "kuuntelevaa keskustelua kirjoituksista". Kunkin uskontokunnan edustaja tuo kokoontumiseen päivän teemaan liittyen jonkin omien pyhien kirjoitustensa katkelman ja avaa sitä toisten kuunnellessa kunnioittavasti ja tehden asiallisia kysymyksiä. Kyse ei ole uskontojen virallisista kokoontumisista, eikä virallisten edustajien neuvotteluista, vaan Kirkon ulkoasiainosaston juutalaisuus ja islam-työryhmien koolle kutsumasta, toistaiseksi suljettuna ja kutsuperiaatteella kokoontuvasta ryhmästä, jossa jokainen tekstiä avaava tekee sen yksityisen uskovan äänellä. Tästä huolimatta on syytä mainita, että kirkollisella puolella läsnä oli myös piispallinen edustus, sillä piispa Kaarlo Kalliala on vuoden alusta astunut Kirkko ja islam -työryhmän puheenjohtajan tehtävään.

Nyt pidetyssä neljännessä kokoontumisessa oli aiheena "Naapuri, lähimmäinen, muukalainen". Islamilaisen neuvoston puheenjohtaja, imaami Anas Hajjar, esitteli islamin suhtautumistapoja lähimmäiseen ottaen esille Koraanista kaksi suuraa, joissa viitataan erityisesti luomiseen. Luominen antaa yhtäläisen arvon kaikille ihmisille. Suura 49:13 sanoo ihmiskunnan tulleen jaetuksi eri heimoihin, *jotta ihmiset voisivat tutustua toisiinsa*. Haditheista, jotka ovat oleellinen osa Koraanin rinnalla elävää traditiota, imaami siteerasi kohtia, joissa profeetta Muhammed auttaa toisuskoista naapuria ja nousee kunnioituksesta seisomaan vierasuskoisten hautajaiskulkueen kulkiessa ohitse. Muhammedia pidetään paitsi Allahin ilmoitusten välittäjänä, myös esikuvana, jonka esimerkkiä kunnan muslimi pyrkii noudattamaan myös suhteessa lähimmäiseen. Imaamin mukaan ei ole olennaista eroa sillä, onko lähimmäinen muslimi vai toisuskoinen, vaan esimerkiksi kansalaisuus saattaa olla merkittävämpi yhdistävä tekijä kuin yhteinen usko.

Juutalaisen seurakunnan edustajana mukana ollut Juha-Matti Haarti painotti samalla tavoin voimakkaasti ihmiskunnan yhteisiä kantaisiä, jolta perustalta kaikki ihmiset ovat saaneet yhtäläisen arvon. Toorasta luettiin Kolmannen Mooseksen kirjan luku 19, jossa Jahve kehottaa kansaansa olemaan *pyhä*, mitä vuorostaan seuraa lukuisa joukko käytännöllisiä elämänohjeita suhteessa lähimmäisiin. Sattuvasti tämä luku olikin tapaamista seuraavana lauantaina lukutekstinä synagogissa kautta maailman. Kyseinen luku paljastaa muun muassa, että "muukalaisille" ja siirtolaisille oli annettava yhtäläinen arvo valitun kansan keskuudessa. Heitä ei saanut sortaa, vaan heitä tuli kohdella kuin omia heimolaisia ja rakastaa heitä kuin itseänsä. Huomiota herättävää tekstissä oli myös lukuisten ohjeiden käytännöllisyys. Juutalainen osapuoli tahtoi painottaa, että kaikessa suhtautumisessa lähimmäiseen on tärkeää olla loukkaamatta ketään, ja arvostaa lähimmäistä sen perusteella, että myös hän on Jumalan kuvaksi luotu.

Kristinuskon näkökulmaa avattiin kirkko ja juutalaisuus -työryhmässä toimivan TM Hanna Rissasen valitseman ja esittelemän "laupias samarialainen" -kertomuksen (Luuk 10:25-37) perustalta. Kyseisen kertomuksen kautta Jeesus rikkoi rajoja ja aikansa

uskonnollisia käyttäytymissäntöjä. Juutalaiset ja samarialaiset asuivat kyllä fyysisesti toistensa lähellä, mutta olivat uskonnollisista ja historiallisista syistä johtuen kaukana toisistaan. Nyt Jeesus kuitenkin teki hyljeksitystä samarialaisesta esimerkillisen lähimmäisen vertauskuvan. Näin Jeesus nosti esiin sen, mikä todellisessa lähimmäisyydessä on olennaista: tekeminen – ei teoretisointi ja uskonnolliset harjoitukset. Uskonnon harjoittamisen asiantuntija sai Vapahtajalta kehotuksen käytännön lähimmäisyyteen: *"mene ja tee sinä samoin!"*. Keskustelussa nousi esille myös se, kuinka ko. teksti on usein kristikunnassa luettu huolimattomasti: Vertaus ei kerro, ketkä kaikki mahdollisesti ovat lähimmäisiä, vaan osoittaa lähimmäisyyden esikuvan. Lähimmäiseksi osoittautuu laupeuden tekijä.

Kirjoittaja **Petri Huovila** (MMK, teol.yo, Suomen Vapaakirkon pastori) on oman toimensa ohessa Åbo Akademin teologisen tiedekunnan judaistiikan pääaineopiskelija, joka kuluvana keväänä on keskittynyt varsinkin uskontodialogin kysymyksiin.